

CULTURA I ESPECTACLES

43 Els límits entre
disseny i còpia44 Tom Cruise
fa de samuraiAndreu Sotorra
BARCELONA

¿És imaginable una Fira de Santa Llúcia sense cagarer? ¿I una fira de la literatura sense Harry Potter? Els editors han dedicat fer més suau la llarga espera del cinquè llibre, 'Harry Potter i l'Orde del Fènix', que no apareixerà fins al 21 de febrer.

Demà es presenta un regal de consolació als fans del mag: la versió en àudio del primer llibre, *Harry Potter i la pedra filosofal*, una capsula de vuit CDs, unes 9 hores d'escolta, que els actors Joan Massotkleiner i Eduard Farelo han enregistrat en les versions catalana i castellana, respectivament.

Què ho fa que Harry Potter s'hagi convertit en un heroi universal? S'ho pregunta, entre molts altres, l'estudiós nord-americà David Colbert a *Els mons màgics de Harry Potter* (Edicions B), que, com també han fet altres autors anònims a Internet, es va proposar descobrir què hi ha darrere de la sèrie de literatura moderna que més ressò mediàtic ha obtingut en menys temps, al marge de si és o no és la més venuda o llegida, en comparació a altres sèries de les seves característiques.

Sembla que a J.K. Rowling, però, no li fa gaire gràcia que es desvelin les referències clàssiques que subtilment ha fet servir per inventar noms, crear personatges, recuperar mites, reciclar-los, reutilitzar-los i picar l'ullet a autors consagrats. Entre altres coses perquè l'edició de l'estudi de David Colbert no ha estat autoritzada per l'autora. De fet, la clau és que no és imprescindible conèixer les referències per seguir les aventures de Harry Potter.

Entrar en el terreny de veure-hi més enllà de la lletra menuda és el que converteix una sèrie literària per a lectors joves en una sèrie per a adults. Qui si no els lectors amb una certa maduresa es pot interessar per descobrir que quan Rowling inventa els "animàgics" no fa altra cosa sinó recórrer a la mitologia dels celtas i grecs? ¿O que quan inventa els "demònors" recrea la depressió, mal casolà que la medicina popular

Joves lectors amb l'edició original anglesa del cinquè Harry Potter, que al febrer surt en català i castellà

Harry Potter, el 'caganer' de la literatura

Els actors Joan Massotkleiner i Eduard Farelo narren el primer títol de la sèrie en vuit CDs

diu que es cura amb bones racions de xocolata, el mateix remei que casualment guareix molts dels malestars del món de Harry Potter?

Harry Potter i l'Orde del Fènix, el cinquè de la sèrie, és el llibre més extens dels que J.K. Rowling porta escrits sobre Harry Potter. L'editor Bernat Puigtbella, responsable de l'edició catalana d'Empúries (amb uns 300.000 exemplars venuts), parla d'un volum de prop d'un miler de pàgines. La primera edició preveu uns 40.000 exemplars i Puigtbella assegura que algunes llibreries de gran superfície n'han fet ja una reserva considerable per al dia que es posi a la venda.

Qui ha passat dies i dies immers en el món de Harry Potter ha estat Xavier Pàmies, el traductor d'aquest esperat cinquè llibre de la sèrie, que, tot i que es pot llegir en anglès des de fa

El sisè i el setè

► El sisè llibre, que ara escriu J.K. Rowling, podria aparèixer en anglès la tardor del 2004, i la tercera pel·lícula s'espera per a la primavera. El setè i últim llibre està previst per a inicis del 2005. Les edicions en català hauran d'esperar fins a la temporada 2005-2006. Molts dels primers lectors de Harry Potter aleshores ja seran adolescents amb un peu a la universitat. Un bon moment, potser, per aprofundir en les referències a la història, els mites, les llegendes i la literatura que J.K. Rowling utilitza sense voler que sigui dit i que estudiosos com David Colbert han posat al descobert.

uns mesos, no apareixerà, ni en català ni en castellà, fins al 21 de febrer, en ple Carnestoltes, i a les 10 del matí, si hem de confiar en la paraula honorable del Gremi de Llibreters.

Xavier Pàmies (Barcelona, 1959) és llicenciat en biologia. Però la seva activitat professional, des de fa quinze anys, és la traducció de narrativa anglesa i portuguesa. És traductor, entre altres, d'obres de Salinger, Isaac Dinesen, Paul Auster, Edith Wharton, V.S. Naipaul, Richard Burton, Dorothy Parker, Philip Roth, Guimarães Rosa, Machado de Assis, Lobo Antunes, Eça de Queirós i José Saramago. Pàmies diu que la traducció del cinquè Harry Potter –el primer que ell ha fet– l'ha convençut que J.K. Rowling "ha elaborat un producte artesanal ben fet". Per Pàmies, "quan has traduït el que creus que se'n pot dir alta literatura, entrar en Harry Pot-

ter t'obliga a fer un raonament diferent perquè no es pot dir que ho sigui". Tot i així, pensa també que l'obra de Rowling té més nivell que segons quines lectures que ell havia fet de petit, com per exemple Enid Blyton, "perquè a Harry Potter hi apareixen referències lingüístiques a narradors anglesos clàssics, com alguna construcció que pot fer pensar en Dickens".

El traductor admet que ha tingut poques dificultats: "Si hagués estat el primer traductor, m'hauria hagut de trencar el cap en la terminologia, amb jocs de paraules que sonessin en català, però en molts casos les solucions ja venien fixades en els llibres anteriors. Malgrat el lèxic ric de l'original, no he volgut abaixar el llistó en català. L'estat de decadència de l'ús de la llengua és evident i això tempta a abaixar el nivell per guanyar lectors, i crec, en canvi, que cal mantenir el nivell alt per no anar encara més avall. Harry Potter és de construcció elegant però estàndard i un lector jove no tindrà cap dificultat a llegir-lo ni que el lèxic sigui ric perquè l'estructura sintàctica, la construcció de diàlegs i les descripcions són

►►►